

3.6. „Felgyülemelő” hulladékok

A történelem során a hulladékkal való küzdelem témaköre mindig is jelen volt – a szemét kérdése szinte egyidős az emberiséggel, azonban míg az apró népcsoportok a természettel szoros együttműködésben éltek ez korántsem jelentett a Föld számára problémát. Az ipari forradalom előretörésével, az azóta is világszerte hatalmas iramban növekvő technikai/technológiai fejlődéssel (ami természetesen magával hozta a fogyasztási igények és ezzel együtt a termelés fokozódását), a keletkezett hulladékok mennyisége és felhalmozódása nagyon komoly problémákat vet fel világszerte. A pazarló életmód miatt ráadásul egyre több, tovább nem hasznosított anyag került a környezetbe. „Jelenleg sokoldalú nemzetközi megállapodások és programok foglalkoznak a hulladékok keletkezésének és az országhatárokon áttérjedő hatásainak problémájával, a nemzetközi együttműködést szükségessé tevő megoldásokkal” (Faragó, 2013).

Az Európai Unióban évente megközelítőleg 2,2 milliárd tonna hulladék keletkezik. Ennek több mint egynegyede olyan hulladék, amit a települések önkormányzata gyűjt össze: „2018 és 2021 között növekedett az egy főre eső hulladéktermelés Európában, ugyanakkor a tagországokban egymástól különböző trendek figyelhetők meg. Míg a legtöbb tagállamban nőtt az egy főre jutó települési hulladék mennyisége, addig Máltán, Cipruson, Spanyolországban és Romániában csökkent.” Az egyes tagállamok helyzetét a 3. táblázat mutatja.

3. táblázat. Hulladékkezelés AZ EU-ban: Trendek és statisztikák (Forrás:

<https://www.europarl.europa.eu/topics/hu/article/20180328STO00751/hulladekkezeles-az-eu-ban-trendek-es-statisztikak-infografika>)

Helyzet a tagállamokban

	Keletkezett települési hulladék (kg/fő - 2021)	A települési hulladék újrahasznosításának és komposztálásának aránya (2021)	A hulladéklerakók aránya (a főbb ásványi hulladékok nélkül) (2020)
EU27	530	49,6%	18%
Ausztria	834 *	62,3% * *	9% *
Luxemburg	793	55,3%	9% *
Dánia	786	34,3%	1% *
Belgium	759	53,3%	3% *
Németország	646	71,1% *	9% *
Ciprus	644 *	15,3%	52%
Írország	633	40,8% *	18% ***
Málta	611	13,6%	73%
Finnország	609	37,1%	7% *
Csehország	570	43,3%	27%
Franciaország	561	45,1%	22%
Görögország	524 **	21,0% **	60% ***
Hollandia	515	57,8%	2% *
Portugália	514	30,5%	46%
Szlovénia	511	60,0% *	6% *
Szlovákia	496	48,9%	31%
Olaszország	487 *	51,4% *	15%
Litvánia	480	44,3%	17% ***
Spanyolország	472	36,7%	43%
Lettország	461	44,1%	25%
Horvátország	446	31,4%	34%
Svédország	418	39,5%	8% * ***
Magyarország	416	34,9%	35%
Bulgária	408 *	65,5% * *	73% ***
Észtország	395	30,3%	83% ****
Lengyelország	362	40,3%	11%
Románia	302	11,3%	51%

• A már elért célokat zöld színnel jelöltük.

* adatok 2020-ból

** adatok 2019-ből

*** adatok 2018-ból

**** adatok 2016-ból

A hulladék ártalmatlanításának egyéb módszerei, mint például az égetés, 100%-ra növelik a teljes mennyiséget.

Források:

Eurostat (env_wasmun, Env_wasoper), Európai Bizottság

A felhalmozódó hulladékok nem csak veszélyesek, hanem komoly érzékszervi kihívást (látvány, szag) is jelenthetnek.

12. kép. A kertben (a) és lakásban (b) felhalmozódó hulladék (fotó: Kiss Boglárka)

Gyakran előfordul, hogy a szemetes tele van és a kukásautó csak pár nap múlva érkezik, így a szemet felhalmozódik. A szelektív hulladékgyűjtés sokszor nem megvalósítható, így a sajnos a háztartásokban végül mindent beleszórnak a vegyes szemétbe (12. kép).

Tudnunk kell, hogy ha a területünkön olyan hulladék keletkezik, ami környezetkárosító, akkor annak eltávolítására a birtok tulajdonosa kötelezett (213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet), ezért különösen fontos, hogy tudjuk, mi számít veszélyes hulladéknak és adott esetben hogyan szabadulhatunk meg tőlük. Veszélyes hulladéknak számítanak például az elektromos eszközök, a gumibroncs és a lomok. Ezeket hulladék udvaroknál tudjuk leadni, de figyelni kell, mert speciális hulladékokat (vegyszerek, nyomtató patronok, orvosi hulladék, építési törmelék) csak bizonyos leadóhelyeken lehet otthagyni, így ezeknek nézzünk utána előre. Illegálisan hulladékot lerakni és elhagyni tilos (2012. évi CLXXXV. törvény) és büntetőeljárás indítható, melynek összege 1500 Ft-tól 50.000 Ft-ig terjedhet. (271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet)

Milyen problémákat okozhatnak a felhalmozódó és nem megfelelően kezelt hulladékok?

A kezeletlen hulladékok veszélyesek lehetnek anyagukat tekintve is (pl. kémiai kockázatot jelentve – mérgező anyagokat juttathatnak a környezetbe), különösen, ha a környezetbe jutva terjedni tudnak, de elszaporodhatnak rajtuk kórokozók, esetleg azok hordozói, például patkányok vagy csótányok. Ennek következtében fennállhat járványveszély is, esetleg a kártevők további károkat okozhatnak. Ezek mellett rombolják a tájképet, állatok belegabalyodhatnak és elpusztulhatnak, és adott esetben szaguk zavarhatja a lakókat vagy járókelőket (13. kép).

13. kép. Túltelített vegyes szemetes (a), illegálisan lerakott szemét (b) (fotó: Kiss Boglárka)

Környezetünk szennyezése mára világszintű problémává nőtt. Az európai parlament becslése szerint, ha a műanyag szennyezés mértéke tovább folytatódik, akkor “2050-re az óceánokban több műanyag lehet, mint hal.” (14. kép)

(https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2018/10/story/20181005STO15110/20181005STO15110_hu.pdf)

14. kép. Műanyag szennyezés nyílt óceánon (Forrás:
<https://eos.org/articles/a-new-census-of-plastic-debris-entering-the-ocean>)

A műanyag szennyezés nagy részét egyszer használatos műanyag hulladék teszi ki, illetve a halászáshoz, horgászáshoz használt műanyag eszközök. (Ezért is nagyon fontos a tudatos vásárlás és az egyszer használatos, nem lebomló műanyag zacskók, poharak vagy szívószálak kerülése is!)

További ajánlott irodalom:

https://real.mtak.hu/62439/1/GlobalisHulladek_lpOk_u.pdf